EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Strasbourg, 2012.11.20.
COM(2012) 669 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Gondoljuk újra az oktatást: beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében

{SWD(2012) 371 final}
{SWD(2012) 372 final}
{SWD(2012) 373 final}
{SWD(2012) 374 final}
{SWD(2012) 375 final}
{SWD(2012) 376 final}
{SWD(2012) 377 final}

1. OKTATÁS ÉS KÉSZSÉGEK – ALAPVETŐ STRATÉGIAI ESZKÖZ A NÖVEKEDÉS SZOLGÁLATÁBAN

A készségek fejlesztését célzó oktatásra és képzésre irányuló beruházás elengedhetetlen a növekedés és a versenyképesség javításához: a készségek határozzák meg, hogy Európa milyen mértékben képes növelni termelékenységét. A készségek hosszú távon elősegíthetik az innovációt és a növekedést, a termelést az értéklánc magasabb szintjeire emelik, ösztönzik a magas fokú szakképzettség felhalmozódását az Unióban, és formálják a jövő munkaerőpiacát. Európa számára feladatot jelent a magasan képzett személyek számának az elmúlt évtizedben világszerte tapasztalható jelentős növekedése. Elmúltak azok az idők, amikor a mindössze alacsony képzettséget igénylő munkát kínáló országokkal kellett felvenni a versenyt. Világszerte javult az oktatás minősége és nőtt a kínálat a készségek terén, amihez Európának alkalmazkodnia kell.

Az európai oktatási és képzési rendszerek továbbra sem biztosítják maradéktalanul a munkaerőpiacon elvárt készségeket, és nem működnek együtt a kívánt módon a vállalkozásokkal vagy a munkaadókkal annak érdekében, hogy közelebb hozzák egymáshoz a tanulmányok során szerzett tapasztalatokat és a munka során valóban szükséges ismereteket. A készségigények és a készségkínálat közötti összhang hiánya Európa versenyképességének szempontjából egyre nagyobb aggodalomra ad okot[1].

Annak ellenére, hogy az elmúlt öt évben javult a felsőfokú végzettséget szerzők aránya, a felsőfokú tanulmányaikat befejező fiatalok arányára vonatkozó 40 %-os kiemelt cél eléréséhez kitartó munkára lesz szükség.

Noha az elmúlt öt év során jelentős javulás tapasztalható, számos tagállamban továbbra is elfogadhatatlanul magas – Spanyolországban például 26,5 %, Portugáliában pedig 23,2 % – a korai iskolaelhagyók aránya. A jövőben is célirányos fellépésre van szükség ahhoz, hogy a közelmúltban elfogadott tanácsi ajánlásban foglaltakkal összhangban átfogó, célzott és tényeken alapuló stratégiák révén csökkentsük a korai iskolaelhagyást.

Széles körű adatok alapján más területeken is tartja magát az elégtelen teljesítmény: 73 millió felnőtt csak alacsony végzettséggel rendelkezik, a 15 évesek közel 20 %-a nem tud megfelelően olvasni, és az egész életen át tartó tanulásban való részvétel aránya mindössze 8,9 %.

2020-ra 20 %-kal több munkakörben lesz szükség magas fokú szakképzettségre. Ennek az igénynek a kielégítése érdekében egyaránt javítani kell az oktatás színvonalát és a tanulmányi eredményeket, valamint fejleszteni kell azokat a transzverzális készségeket, amelyek biztosítják, hogy a fiatalok vállalkozó szelleműek legyenek, és pályájuk során alkalmazkodni tudjanak az egyre elkerülhetetlenebb munkaerő-piaci változásokhoz.

Az oktatás és képzés szélesebb értelemben vett feladata olyan célkitűzéseket foglal magában, mint például az aktív polgári szerepvállalás, a személyes fejlődés és a jólét. Míg e célkitűzések velejárója, hogy a lassú gazdasági növekedéssel és a népesség elöregedése miatt a munkaerő-kínálat csökkenésével jellemzett környezetben javítani kell a foglalkoztathatóságot segítő készségek fejlesztését, a tagállamok számára a legsürgetőbb

[1] Az iparpolitikáról szóló közlemény frissítése, COM (2012) 582

probléma a gazdasági szükségletek teljesítése és a rohamosan növekvő fiatalkori munkanélküliség kezelésére alkalmas megoldások megtalálása. Ez a közlemény elsősorban a munkaerőpiacon elvárt készségek biztosítását, az oktatási és képzési intézmények hatékonyságának és inkluzív jellegének javítását, valamint az érdekelt felekkel folytatott együttműködést helyezi előtérbe.

A reformokat bővíteni kell és fel kell gyorsítani annak érdekében, hogy a magas fokú szakképzettséget a növekedés és a munkahelyek szolgálatába állíthassuk. A Bizottság ebben a közleményben kis számú tagállami fellépést igénylő stratégiai prioritást, valamint a nemzeti erőfeszítések hatásának javítását célzó új uniós intézkedéseket határoz meg. A prioritások összhangban állnak a Bizottság által több tagállamhoz intézett országspecifikus ajánlásokkal[2], valamint a 2012. évi növekedési jelentéssel[3].

Ezek között kiemelt figyelmet kap a fiatalkori munkanélküliség elleni küzdelem. A közlemény négy olyan területet érint, amelyek létfontosságúak e probléma megoldásához, és ahol a tagállamoknak fokozniuk kell az erőfeszítéseiket.

- Világszínvonalú szakképzés kidolgozása a szakmai készségek minőségének javítása érdekében
- A munkahelyi környezetben történő tanulás, többek között a szakmai gyakorlatok, a tanulószerződéses gyakorlati képzés és a duális tanulási modellek előmozdítása a tanulás és a munka közötti átmenet elősegítése érdekében
- A magán- és állami intézmények közötti partnerségek ösztönzése (a megfelelő tantervek és készségek biztosítása érdekében)
- A mobilitás előmozdítása a javasolt „Erasmus mindenkinek” program[4] révén

Ezek a kérdések közvetlenül kapcsolódnak a Bizottság által 2012 végéig előterjesztendő, **a fiatalok foglalkoztatásáról szóló csomaghoz.** A fiatalokról szóló csomag új eszközöket javasol majd a fiatalok munkanélküliségének megoldása és az oktatásból a munka világába történő átmenetek megkönnyítése érdekében.

Az itt szereplő iránymutatás alátámasztásaként a közleményt a következők egészítik ki: a közleményben szereplő főbb területeken elért tagállami **teljesítményt és szakpolitikai reformokat összefoglaló országadatlapok**; az **oktatási és képzési figyelő első kiadása**, amely bemutatja a készségek jelenlegi kínálatát és az Európa 2020 stratégia kiemelt céljai felé tett előrelépést; valamint öt további, **a szakpolitikai adatokat és a bevált gyakorlatokat ismertető szolgálati munkadokumentum.**

---

2 http://ec.europa.eu/europe2020/index_hu.htm.

3 COM(2011) 815.

4 Az „Erasmus mindenkinek” az EU oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogramja, amelyet az Európai Bizottság 2011. november 23-án terjesztett elő.

2. AZ EURÓPAI SZEMESZTER KERETÉBEN TAGÁLLAMI FELLÉPÉST IGÉNYLŐ KIHÍVÁSOK

A 21. SZÁZAD IGÉNYEIHEZ IGAZODÓ KÉSZSÉGFEJLESZTÉS

2.1. Transzverzális és alapkészségek

Célzott erőfeszítésre van szükség a transzverzális készségek fejlesztésének területén…

A modern, tudásalapú gazdaságoknak magasabb szintű és relevánsabb készségekkel rendelkező emberekre van szükségük. A CEDEFOP előrejelzései szerint az Unióban a 2010. évi 29 %-ról 2020-ig várhatóan 34 %-ra fog emelkedni a felsőfokú végzettséget igénylő állások aránya, míg az alacsony képzettséget igénylő munkahelyek száma ugyanebben az időszakban 23 %-ról 18 %-ra csökken. A transzverzális készségek, többek között a kritikus gondolkodás, a kezdeményezőkészség, a problémamegoldás és a közös munkavégzés képessége felkészítik az egyéneket az életpályák napjainkban jellemző változatos és kiszámíthatatlan alakulására.

…különösen a vállalkozói készségek területén…

Kiemelt figyelmet kell fordítani mindenekelőtt a vállalkozói készségek[5] fejlesztésére, mivel azok nemcsak az új vállalkozások alapítását segítik elő, hanem a fiatalok foglalkoztatásához is hozzájárulnak. Nemzeti szinten ugyanakkor mindössze hat tagállam dolgozott ki a vállalkozói készségekkel kapcsolatos oktatásra irányuló célzott stratégiát[6]. Ezt orvosolandó, a Bizottság 2013-ban szakpolitikai iránymutatásokat tesz közzé, hogy az EU egészében elősegítse a vállalkozói készségek oktatásának minőségét és elterjedését. A tagállamoknak már az általános iskolától kezdve elő kell mozdítaniuk a vállalkozói készségek fejlesztését új és kreatív tanítási és tanulási módszerek révén, valamint a közép- és felsőfokú oktatásban a vállalkozásalapítás lehetőségének mint karriercélnak az előtérbe helyezésével. A problémaalapú tanulás és vállalkozásokkal létesített kapcsolatok révén a való életben szerzett tapasztalatoknak valamennyi tudományterületen meg kell jelenniük, az egyes oktatási szinteknek megfelelő formában. A kötelező oktatás ideje alatt minden fiatalnak legalább egy alkalommal vállalkozással kapcsolatos gyakorlati tapasztalatot kell szereznie. Fontos e munka hatásának mérése, ezért a Bizottság a tagállamoknak nyújtott támogatásként meghatározza az előrelépés értékelésére és a vállalkozói készségek elsajátításának igazolására alkalmas eszközöket. Az egyes intézmények szintjén a fejlődést az OECD-vel közösen megvalósított önértékelési keret ösztönzi, amelynek célja, hogy valamennyi szinten, ezen belül az iskolákban és a szakképzésben is iránymutatást nyújtson a vállalkozói készségeket oktató intézmények fejlesztéséhez, illetve elősegítse ezt.

…míg továbbra is nagy az igény a „STEM” tárgyakhoz (a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika) kapcsolódó készségek iránt

A tudományos tárgyak is fontosak. A fokozottan technológia- és kutatásalapú ágazatokban várhatóan a jövőben is fennmarad a szakképzett munkavállalók iránti jelenlegi nagy kereslet,

---

[5] A vállalkozói készségek áttekintéséhez lásd a kulcskompetenciák értékeléséről szóló bizottsági szolgálati munkadokumentumot.

[6] Lásd: EURYDICE, Entrepreneurship Education in Primary and General Secondary Education (A vállalkozói készségek tanítása az alapfokú és általános középfokú oktatásban), 2012.

ami befolyásolja a természettudományokkal, a technológiával, a műszaki tudományokkal és a matematikával kapcsolatos készségek iránti igényt. Komolyabb erőfeszítésekre van tehát szükség a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika kiemelt oktatási területként történő meghatározásához és a közreműködés növeléséhez valamennyi szinten. Noha az általános kihívások jól ismertek – ilyen például a tudomány népszerűségének javítása a lányok körében –, mostantól nagy jelentőséget kap a természettudományokat, a technológiát, a műszaki tudományokat és a matematikát tanuló diplomások karrierútjainak jobb megismerése is.

…első lépésként ugyanakkor azt kell elérni, hogy mindenki elsajátítsa az alapkészségeket…

Amint azt a közleményt kísérő 2012. évi oktatási és képzési figyelő ismerteti, az írás-olvasás, a számolás és az alapvető matematikai és tudományos készségek a további tanulás nélkülözhetetlen alapjai, amelyek utat nyitnak a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás felé. E készségek definíciója ugyanakkor folyamatosan alakul a jelenleg zajló digitális forradalom nyomán, amelynek keretében az írás és az olvasás új formái, valamint az információforrások sokfélesége gyökeresen megváltoztatja azok jellegét.

Az Unióban a reformok eredményeképpen ésszerűbbé váltak a tantervek. Szabványosított nemzeti vizsgákat vezettek be, létrejött az írástudással, matematikai és tudományos készségekkel foglalkozó központok infrastruktúrája, tanári hálózatok és folyamatos szakmai továbbképzés működik, valamint fokozódott a digitális jártasságot és a médiaműveltséget javító fellépés. A teljesítmény mindazonáltal továbbra is elégtelen, és a lemaradások orvosolása mára sürgetővé vált. Európában a 15 évesek 20 %-a nem sajátította el az alapkészségeket, míg öt országban a 25 %-ot is meghaladja az olvasási problémákkal küzdők aránya. A tagállamoknak új, rendszerszintű reformokat kell bevezetniük a tanulási nehézségek hatékonyabb korai szűrése és a beavatkozás megerősítése, valamint annak érdekében, hogy az évismétlést vagy a képesség szerinti csoportosítást a tanulásban nyújtott fokozott támogatással váltsák fel.

A kötelező oktatási rendszerben szükséges fenti intézkedéseket magas színvonalú, elérhető és megfizethető kora gyermekkori nevelésnek és gondozásnak kell megelőznie. Mindezeket az írás-olvasási és számolási készségeket fejlesztő családi programokkal, valamint magas színvonalú, az alapkészségeket különösen munkahelyi környezetben történő tanulás keretében tanító felnőttoktatási programokkal kell kiegészíteni. Törekedni kell a felnőttoktatásban való részvétel legtöbb tagállamban riasztóan alacsony jelenlegi arányának növelésére[7], valamint a PIAAC-felmérés eredményeiből kiinduló új, tényeken alapuló szakpolitikákra van szükség[8]. Az egész életen át tartó tanulásban részt vevő felnőttek átlagos aránya az Unióban 8,9 %. Hét tagállamban ez a részvételi arány mindössze 5 % vagy annál is kevesebb.

…míg a nyelvtanulás fontos a foglalkoztatás szempontjából, és kiemelt figyelmet érdemel

A nemzetközi kapcsolatok világában az idegen nyelvek ismerete a versenyképességet befolyásoló tényező. A nyelvek egyre nagyobb szerepet játszanak a fiatalok foglalkoztathatóságának[9] és mobilitásának növelésében, és a gyenge nyelvtudás komoly

---

7 Lásd 2012. évi oktatási és képzési figyelő.

8 PIAAC – Programme for the International Assessment of Adult Competencies (A felnőttek kompetenciáinak nemzetközi értékelésére vonatkozó program): további információkért lásd a következő oldalt: http://ec.europa.eu/education/literacy/resources/statistics/more-info/index_en.htm.

9 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/126373.pdf.

akadálya a munkavállalók szabad mozgásának. Az üzleti életben a világpiacon való boldogulás érdekében is szükséges a megfelelő nyelvismeret.

A nyelvekről szóló kísérő szolgálati munkadokumentumban, azaz a nyelvi kompetenciákat vizsgáló első európai felmérésben[10] részletesen leírtak szerint a számos tagállamban végrehajtott beruházások ellenére több tagállam oktatási rendszere továbbra sem alkalmas arra[11], hogy e kihívásokat hatékonyan kezelje. Franciaországban az alsó középfokú oktatás (az általános iskola felső tagozata) végéig a tanulóknak mindössze 14 %-a sajátít el egy idegen nyelvet az önálló nyelvhasználó szintjén, míg az Egyesült Királyságban ez az arány csupán 9 %. A tagállamok részéről az első és a második idegen nyelv esetében egyaránt gyorsabb, új tanítási módszertanokon és technológiákon alapuló reformra van szükség az államfők által az „anyanyelv és két idegen nyelv”-ként meghatározott cél elérése érdekében[12].

Szakmai készségek

A szakmai készségek minőségének javításához világszínvonalú szakképzési rendszerek kidolgozására van szükség…

A transzverzális és alapkészségek fejlesztése önmagában nem lesz elegendő a növekedés és a versenyképesség megteremtéséhez, és továbbra is túlságosan nagy szakadék tátong az oktatási környezet és a munka világa között. A szakképzésre, többek között az alap- és továbbképzésre irányuló célzott beruházás létfontosságú az innováció, a növekedés és a versenyképesség szempontjából. Mára határozottan elismerik a szakképzésnek és különösen a duális képzési rendszereknek a fiatalok foglalkoztatásának előmozdításában játszott értékes szerepét.

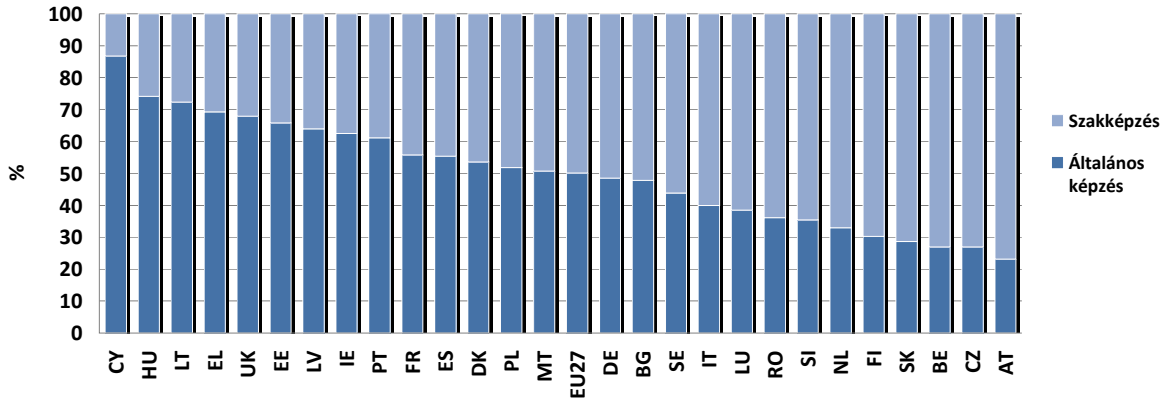
Egyes európai országokban (Németország, Ausztria, Dánia és Hollandia) már jelenleg is világszínvonalú szakképzési rendszer működik, amelyben beépített mechanizmusok segítik a jelenleg és a jövőben elvárt készségekhez való alkalmazkodást a kereslethez jobban igazodó képzés érdekében. Kevesebb problémáról számolnak be a készségkereslet és -kínálat közötti eltérés tekintetében, és jobb foglalkoztatási arányt érnek el a fiatalok körében, illetve a szakképzés ezekben az országokban a munkahelyi környezetben történő tanulás magas arányával jellemzett duális rendszerben valósul meg. Sok más, jellemzően dél-európai ország lemaradással küzd a részvétel, a minőség, az eredmények és a szakképzés vonzereje terén. Az 1. ábra a középfokú oktatás szintjén a szakképzésben és az általános oktatásban részt vevők százalékos arányai közötti tagállami különbségeket szemlélteti. E különbségek hátterében a társadalmi-kulturális hagyományok és vélekedések, az oktatási és képzési rendszerek, valamint a gazdaság és a munkaerőpiac eltérő struktúrái, a meghozott reformok, a szociális partnerek bevonásának mértéke, valamint a szakképzésből kilépő végzettek foglalkoztatási kilátásai és az egyéni preferenciák állnak.

1. ábra - Középfokú oktatásban (ISCED 3) részt vevő tanulók megoszlása a képzés jellege szerint (általános vagy szakképzés) (%; 2010)

10 http://ec.europa.eu/languages/eslc/index.html.

11 Lásd 2012. évi oktatási és képzési figyelő.

12 Az Európai Tanács barcelonai ülése, 2002. március.

Forrás: Az Eurostat adatbázisa[13], UOE adatbázis

A munkahelyi környezetben történő tanulás és különösen a szakmai gyakorlatok és más duális modellek megkönnyítik a tanulás és a munka közötti átmenetet. Mindezekhez egyértelmű szabályozási keretre és az egyes szereplők feladatainak pontos meghatározására van szükség, valamint e modelleknek a teljes oktatási rendszer szerves részét kell képezniük. A duális rendszer alapjául szolgáló megközelítés – a munkahelyen szerzett gyakorlati tapasztalattal ötvözött tantermi oktatás – jelentős szerepet játszhat a felsőoktatásban.

A magas színvonalú szakképzés megvalósítása érdekében a kísérő szolgálati munkadokumentumban foglaltakkal összhangban a tanterveket következetesen meg kell újítani, azok megvalósítását folyamatosan korszerűsíteni kell, és a vállalkozások, különösen a kkv-k aktív közreműködésére van szükség. A szakképzésnek képesnek kell lennie arra, hogy a regionális gazdasági körülményekhez igazodva eleget tegyen a magas szintű szakmai készségek iránti igényeknek. Mindemellett kaput kell nyitnia az érdeklődők számára a felsőfokú oktatásban való részvételhez, valamint a készségeik fejlesztése vagy naprakésszé tétele érdekében a tanulásba visszakapcsolódni kívánó személyek számára.

…amelyek számottevően hozzájárulhatnak a szakképzett munkaerő hiányának csökkentéséhez…

A szakképzési rendszerek kulcsszerepet játszhatnak, és kulcsszerepet is kell játszaniuk a szakképzett munkaerő hiányának orvosolása terén, különösen az olyan, növekedési potenciált rejtő ágazatokban, mint például az információs és kommunikációs technológiák (ikt), az egészségügy és gondozás, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák, a személyre szabott szolgáltatások, az üzleti szolgáltatások, a tengergazdaság[14] és a környezetbarát ágazatok, illetve a jelentősen átalakuló és magasabban képzett munkaerőt igénylő ágazatokban. A szakképzett munkaerő hiányának orvosolását célzó, szakképzésre irányuló célzott beruházás hozzájárulhat ezen ágazatok növekedéséhez. Az említett ágazatokat ösztönözni kell arra is, hogy a szakképzett munkavállalók mobilitásának előmozdítása érdekében vegyék igénybe a képesítésekhez (EKKR), a kreditekhez (ECVET) és a minőségbiztosításhoz (EQAVET) kapcsolódó meglévő európai eszközöket.

[13] Az adatok országspecifikus magyarázatát lásd az Eurostat honlapján.

[14] Kék növekedés. A fenntartható tengergazdálkodási és tengergazdasági növekedés lehetőségei, COM(2012) 494

…a fokozott európai szintű együttműködés révén

A munkahelyi környezetben történő tanulást, például a duális megközelítéseket az európai szakképzési rendszerek központi pillérjévé kell tenni a fiatalkori munkanélküliség visszaszorítása, a tanulás és a foglalkoztatás közötti átmenet megkönnyítése, valamint a munkaerőpiacon elvárt készségek biztosítása érdekében. Ennek elérése érdekében az uniós oktatási miniszterek 2012 decemberében megrendezésre kerülő berlini ülése az első lépés lesz a szakképzés területén folytatott együttműködés újabb szintjeinek kialakítása felé. A miniszterek egyetértési megállapodást írnak alá az európai szakképzésre vonatkozó célkitűzéseikről: javítani kell a szakképzés vonzerejét és színvonalát; a tanulási utaknak el kell érniük a felsőfokú oktatás szintjét; a szociális partnereket és más érdekelt feleket aktívan be kell vonni a kidolgozásba és a végrehajtásba; valamint fokozott mobilitási intézkedéseket kell bevezetni. Ezen együttműködés támogatása érdekében a Bizottság egy szakmai gyakorlatokért felelős új uniós szintű szövetséget hoz létre, amelynek feladata, hogy a tagállamokat és a tágabb értelemben vett érdekelt feleket összefogva előmozdítsa e jövőkép megvalósítását, valamint a kölcsönös tagállami tanulást és a nemzeti szintű intézkedéseket.

2.2. A nyitott és rugalmas tanulás ösztönzése

A tanulási eredmények, az értékelés és az elismerés javítása

A teljesítménynek a tanulási eredményeken kell alapulnia…

Az oktatás és a képzés csak akkor járulhat hozzá a növekedéshez és a munkahelyteremtéshez, ha a tanulás középpontjában a tanulók által a tanulási folyamat során elsajátítandó ismeretek, készségek és kompetenciák (tanulási eredmények), nem pedig egy adott tanulási szakasz elvégzése vagy az iskolában töltött idő áll.

Míg az európai képesítési keretrendszer és a nemzeti képesítési keretrendszerek már jelenleg is a tanulási eredményeken alapuló megközelítés elve szerint működnek, ezt a lényegi szemléletváltást egyelőre nem sikerült a tanítás és az értékelés szintjén is érvényesíteni. Az oktatási és képzési intézményeknek valamennyi szinten alkalmazkodniuk kell annak érdekében, hogy oktatási tevékenységük tartalmát és színvonalát a tanulók és a munkaerőpiac igényeihez igazítsák, hogy elérhetőbbé tegyék az oktatást és megkönnyítsék a különböző oktatási és képzési utak közötti átmenetet.

…és hatékonyabban ki kell aknázni az értékelésben rejlő lehetőségeket

Az értékelés tárgya gyakran meghatározza, hogy mit tartunk értékesnek, és mit tanítunk. Míg a tantervreformot számos tagállam végrehajtotta, továbbra is gondot jelent az értékelésnek a tanulás támogatását szolgáló korszerűsítése. A kulcskompetenciák értékeléséről szóló mellékelt szolgálati munkadokumentumban foglaltak szerint az értékelésben rejlő lehetőségeket hasznosítani lehetne azáltal, hogy a kompetenciákat a tanulási eredmények szempontjából határozzuk meg, és bővítjük a tesztek és a vizsgák körét, hogy azok e kompetenciákra is kiterjedjenek. Szintén szélesebb körben kell alkalmazni a tanulók körében a mindennapi készségek elsajátítását támogató formatív célú értékelést is. Ebben az összefüggésben teljes körűen meg kell vizsgálni, hogy az új technológiák mennyiben használhatók fel a kulcskompetenciák értékelési módjainak kidolgozása során.

Az egyének számára az iskolán kívül is lehetővé kell tenni készségeik értékelését, a hozott tudás elismerését és az elismerési döntést, hogy bemutathassák készségprofiljukat lehetséges munkaadóiknak. A készségek minőségére és mennyiségére vonatkozó, a népesség egészére kiterjedő információk alapján a hatóságok hatékonyabban feltérképezhetik az esetleges hiányosságokat, és a legjobb költségmegtérülést kínáló területekre összpontosíthatnak. Továbbra is törekedni kell a készségek egyéni értékelésére szolgáló eszközök kidolgozására, különösen a problémamegoldás, a kritikus gondolkodás, az együttműködés és a vállalkozói szellem tekintetében.

A képesítéseknek minél több lehetőséget fel kell tárniuk…

Az elmúlt évtizedben számos európai eszköz végrehajtására került sor a tanulók és munkavállalók mobilitásának támogatása érdekében, úgymint az európai képesítési keretrendszer (EKKR), az Europass, az európai kreditátviteli és -gyűjtési rendszer (ECTS és ECVET), a készségek, kompetenciák és foglalkozások többnyelvű európai osztályozási rendszere (ESCO) és minőségbiztosítási keretrendszerek. Ezek az eszközök javítják az átláthatóságot például azáltal, hogy a képesítések összehasonlíthatóvá (EKKR), a kreditpontok pedig átvihetővé (ECTS) válnak az egyes országok között.

Ezeket az eszközöket nem egymástól függetlenül dolgozták ki, azonban még ennél is jobban egymáshoz igazíthatók úgy, hogy az egyes eszközök és szolgáltatások – többek között a képesítések átláthatósága és elismerése, a nem formális és az informális tanulás elismerése és az egész életen át tartó pályaorientáció – igénybevétele összehangolt módon valósulhasson meg. Ez elősegíti a valódi európai mobilitást, amelynek keretében egy személy ismeretei, készségei és kompetenciái egyértelműek és gyorsan elismerhetők. A készségek és képesítések európai térségének létrehozása a szakképzésben és a felsőfokú oktatásban szerzett tudományos képesítések országok közötti átláthatóságának és elismerésének megvalósítására irányuló törekvést szolgálja.

…és ebben vezető szerepet játszhat a tudományos fokozatok elismerése

A felsőoktatási, valamint a felsőoktatásban való részvételt lehetővé tevő képesítések elismerése már jó ideje szerepel az európai szakpolitika napirendjén. A tudományos mobilitás a felsőoktatási rendszerek átalakuló struktúrája következtében egyre elterjedtebb, és ezt a nemzetközivé válást az EU tanulmányi és kutatási célállomásként történő népszerűsítésére irányuló törekvés egészíti ki[15]. Az Unió azonban csak akkor válhat vonzóbbá a hallgatók és a kutatók számára, ha tökéletesíti a képesítések elismerésével kapcsolatos megközelítéseket, valamint következetesebben és összehangoltabb módon alkalmazza az európai kreditátviteli és -gyűjtési rendszert (ECTS), továbbá javítja a tanulási eredmények alkalmazását és értékelését. Mindez egyúttal a készségek és képesítések európai térségének létrehozásához is hozzájárul.

A bolognai folyamat jelenleg is zajló fejlesztése jelentős szerepet játszik a felsőoktatási képesítések átlátható és méltányos elismerésének ösztönzése terén Európában és azon kívül is. Ennek részeként, valamint a közelmúltbeli bukaresti közlemény keretében az országok vállalták a diplomák tudományos elismerésének javítását. Ehhez meg kell vizsgálni, hogy a nemzeti jogszabályok megfelelnek-e a lisszaboni elismerési egyezménynek, valamint

[15] A 2004/114/EK irányelv és a 2005/71/EK irányelv átdolgozására irányuló, előkészületben lévő bizottsági javaslat.

minőségbiztosítási célból ösztönözni kell az intézményi elismerési eljárások értékelését. Egy „útkereső” országcsoport vizsgálja az összehasonlítható tudományos fokozatok automatikus elismerésének lehetséges megvalósítási módjait. A munka célja, hogy tudományos fokozatuk származására való tekintet nélkül egyenlő feltételeket biztosítson a hallgatók számára azáltal, hogy az egyes diplomák tudományos elismerése helyett a diplomát kiállító rendszer iránti bizalmon alapuló megközelítésre helyezi a hangsúlyt.

Az ikt-ban és a nyitott oktatási segédanyagokban rejlő, tanulást segítő lehetőségek kiaknázása

A digitális forradalom jelentős lehetőségeket kínál az oktatás számára…

A technológia korábban nem látott lehetőségeket kínál az oktatás és képzés terén a minőség, a hozzáférhetőség és az esélyegyenlőség javítására. Az eredményesebb tanulást és az oktatás előtt álló, különösen a társadalmi akadályok csökkentését szolgáló kulcsfontosságú eszköz. Az egyes személyek rugalmas és személyre szabott utat követve bárhol és bármikor tanulhatnak.

A digitális tanulás és a nyitott oktatási segédanyagok[16] terén megfigyelt közelmúltbeli tendencia az oktatás világának gyökeres átalakulását teszi lehetővé azáltal, hogy annak hagyományos formáin és határain túlra is kiterjeszti az oktatási kínálatot. Egyéni igényekhez igazított, közreműködéssel, a digitális média használatával, közös munkavégzéssel, alulról szerveződő gyakorlatokkal, valamint a tanuló vagy a tanár által létrehozott oktatási anyaggal jellemzett új tanulási formák születnek, amit elősegít az interneten elérhető nyitott oktatási segédanyagok körének ugrásszerű bővülése. Európának a jelenleginél nagyobb mértékben ki kell aknáznia a nyitott oktatási segédanyagokban rejlő lehetőségeket. Ehhez megfelelő számítógépes ismeretekre van szükség, a 2012. évi oktatási és képzési figyelő tanúsága szerint ugyanakkor egyes tagállamok lemaradással küzdenek, mivel 9 tagállamban a 16–74 év közötti személyek több mint 50 %-a egyáltalán nem rendelkezik számítógépes ismeretekkel, vagy ilyen ismeretei alacsony szintűek. Noha az ikt oktatási és képzési célú felhasználása kiemelt szakpolitikai cél, még nem léteznek azok a lényeges elemek, amelyek lehetővé tennék a digitális tanulás és a nyitott oktatási segédanyagok valamennyi oktatási és képzési ágazatba történő beillesztését. Egy egységes uniós szintű stratégia illeszkedhetne a kihívások hatóköréhez, mértékéhez és összetett jellegéhez, támogatva a tagállamok és a teljes érdekelti lánc fellépéseit.

…és itt az ideje, hogy széles körben bevezessük az ikt tanulási és tanítási célú alkalmazását…

A legújabb kutatások[17] szerint az ikt-n alapuló oktatási eszközök és tartalom továbbra is eltérő mértékben áll rendelkezésre. Az ikt-alapú értékelést gyakran javasolják, az alkalmazás módjáról azonban csak ritkán tájékoztatnak. A személyre szabott és rugalmas tanulás

---

16 Az UNESCO 2002-ben a következőképpen határozta meg a nyitott oktatási segédanyagok fogalmát: „köztulajdonban lévő vagy a szabad felhasználást, módosítást és terjesztést engedélyező szellemitulajdon-jogi engedély hatálya alá tartozó tanítási, tanulási vagy kutatási anyagok”. A nyitott oktatás fogalma ennél tágabb, és az oktatáshoz való hozzáférés előtt álló akadályok leküzdését célzó gyakorlatokra és szervezetekre utal. A nyitott oktatási segédanyagok a nyitott oktatás részét képezik, amelynek az ikt alkalmazása erőteljes lendületet adott. További információkért látogasson el az UNESCO nyitott oktatási segédanyagokkal foglalkozó weboldalára: http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources.

17 http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129EN.pdf.

érdekében a technológiákat az oktatási gyakorlat szerves részeként kellene alkalmazni. A valós környezetben végrehajtott nagy léptékű kísérleti projekteknek meg kell határozniuk, hogy az ikt hogyan, mikor és hol alkalmazható eredményesen a pedagógiai és értékelési megközelítésekben. A kutatási eredmények oktatási gyakorlatban történő felhasználása még fontosabb a gyorsan változó környezetben. A gyakorlati közösségeket (pl. e-Twinning; az Európai Innovációs és Technológiai Intézet [EIT] tudományos és innovációs társulásai) és az ikt-n alapuló kiválósági központokat tovább kell fejleszteni csakúgy, mint az innovatív kutatás oktatási gyakorlatba történő gyorsabb átültetését. Mindezek sikerének záloga az érdekeltek bevonása és a velük folytatott együttműködés.

…a szabadon elérhető tudás hasznosítása érdekében

Az oktatás minőségét több különböző tananyag együttes alkalmazása biztosítja. Ennek elérése érdekében a nyitott oktatási segédanyagokhoz való szélesebb körű hozzáférést és azok fokozott felhasználását világos minőségi előírásokkal és az ilyen segédanyagok révén elsajátított készségek és kompetenciák értékelésére és elismerésére szolgáló mechanizmusokkal kell kiegészíteni. A digitális korban felnövő tanulók elvárásainak teljesítése érdekében a nyitott oktatási segédanyagokat a rendszerükbe még nem integráló oktatási és képzési intézményeknek is törekedniük kell a fejlettebb technológiákkal rendelkező oktatási szolgáltatókkal folytatott együttműködésre. A tanárok többnyire az alapképzés során és nem szakmai továbbképzés révén sajátítják el az ikt-t alkalmazó tanítási készségeket; a tanulók ösztönzése és bevonása érdekében elengedhetetlen, hogy kellően felkészültek legyenek az új technológiákban rejlő lehetőségek tanítási módszereikben történő alkalmazására.

Az oktatási piac átalakulóban van. Egyre több nem üzleti jellegű szolgáltató kínál nyitott oktatási segédanyagokat, és egyre nő az olyan fejlesztések száma, mint a nyílt hozzáférés, a hálózaton belüli fájlmegosztás és a nyílt forráskódú tartalom, az oktatási kiadók és a szélesebben vett ágazat pedig folyamatosan alkalmazkodik e változásokhoz. Már megkezdték üzleti modelljeik felülvizsgálatát, hogy előnyükre fordíthassák az új kereskedelmi lehetőségeket.

Az európai tanárok támogatása[18]

A tanárok gyorsan változó igényekkel szembesülnek…

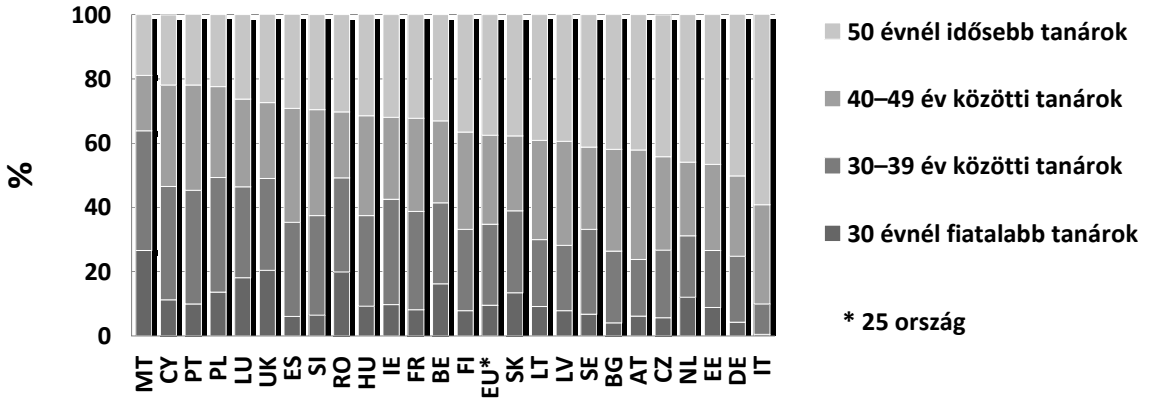
A kiváló és képzett tanárok hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a tanulók kifejlesszék a világ munkaerőpiacán szükséges, minden eddiginél magasabb szakképzettségen alapuló kompetenciákat, és tényadatok[19] azt mutatják, hogy a tanulók teljesítményét meghatározó egyik elsődleges tényező a tanítás és a tanulás minősége. A tanárok azonban napjainkban soha nem látott kihívásokkal szembesülnek. A kísérő szolgálati munkadokumentumban ismertetettek szerint a növekvő oktatási követelmények, az ún. „baby-boom" generáció tanárainak tömeges nyugdíjba vonulása (lásd a 2. ábrát), valamint az egyes tantárgyakat érintő súlyos munkaerőhiány nyomán valamennyi szinten egyre nagyobb igény lesz képzett oktatási szakemberekre, és mindezek a szakma vonzerejét növelő átfogó intézkedéseket tesznek szükségessé. Ezeknek pénzügyi és nem pénzügyi jellegű ösztönzőket egyaránt tartalmazniuk

[18] Lásd „A tanári szakma támogatása a jobb tanulási eredmények érdekében" című szolgálati munkadokumentumban szereplő fogalommeghatározást.

[19] Lásd OECD, Education at a Glance 2012 (Pillanatkép az oktatásról 2012).

kell. A válság és a jelenleg rendelkezésre álló munkaerő egyúttal lehetőséget ad a szakmán belül a készségek megújítására és új, képzett alkalmazottak megnyerésére.

2. ábra - Az alsó és felső középfokú oktatásban dolgozó tanárok életkor szerinti megoszlása (%; 2010)

Forrás: Az Eurostat adatbázisa[20], UOE adatbázis

....amelyek új kompetenciákat igényelnek a tanárok, a tanárképzést végzők és az oktatási vezetők részéről…

A kiváló tanárok felvételéhez, megtartásához és továbbképzéséhez ugyanakkor a tanári alapképzést és az egész pályafutáson átívelő szakmai továbbképzést is felölelő, megfelelő forrásokkal rendelkező stratégiákra van szükség. A tagállamoknak ki kell dolgozniuk a tanári kompetenciák keretrendszerét vagy a tanárok szakmai profilját, ideértve a szakmai alap- és továbbképzésben részt vevő oktatókat is. Ezt elősegítendő, kompetenciaalapú kritériumok formájában pontosan meg kell határozni a tanárképzésben oktatók szerepét. A minőségbiztosítási intézkedésekkel együtt ennek alapján kell átalakítani a felvételi rendszereket a kiváló jelöltek tanári pályára vonzása és megtartása érdekében.

Hasonlóan fontos és további beruházásokat igényel a vezető pozíciót betöltő megfelelő alkalmazottak felvétele, felkészítése és megtartása az oktatás valamennyi szintjén. E feladatkörökben elsősorban a tanítás és a tanulás javítására kell összpontosítani, ami a növekvő igazgatási munkaterhek miatt számos tagállamban továbbra is problémát jelent. A vezetőképző akadémiák vagy a szakmai továbbképzési programok bevált gyakorlati modellekkel szolgálnak.

…valamint a tanítás és tanulás új megközelítéseit támogató határozott fellépést tesznek szükségessé…

A tanterveket, különösen a szakképzés terén, a vállalkozásokkal és a munkaadókkal folytatott együttműködés révén – például a tanulás előmozdítása érdekében vállalkozók tanórára történő meghívásával – jobban össze kell hangolni a munkahelyi igényekkel. Valamennyi szinten szükséges a tanítási és tanulási megközelítések reformja, valamint a megfelelő forrásokkal rendelkező szakmai továbbképzés, amelynek keretében a tanárképzést végző oktatóknak rendszeres visszajelzést és támogatást kell nyújtaniuk. A tanároknak határozott elköteleződést

[20] Az adatok országspecifikus magyarázatát lásd az Eurostat honlapján.

kell mutatniuk a képzés iránt: az új technológiák alkalmazása terén; a tanulás elsajátítására szolgáló kompetenciák javítása érdekében; a sokféleség és a befogadás előmozdításának módjai tekintetében; valamint a hátrányos helyzetű tanulók, például a romák, a fogyatékossággal élő vagy migráns hátterű gyermekek szükségleteinek teljesítése érdekében. Mindezen tevékenységeknek mindenekelőtt a tanulási eredmények javítására kell irányulniuk.

…és a tanítás minősége a felsőoktatásban is döntő szempont

A jelenlegi erőfeszítések fenntartása mellett az Európai Unió várhatóan eléri a felsőfokú végzettséggel rendelkezők 40 %-os arányára vonatkozó kiemelt célt. Mind a kutatást[21], mind pedig az oktatást szakmai fejlődést biztosító, megfelelő lehetőségekkel kell támogatni. Ugyanakkor elsősorban a tanítás az, amely meghatározza a hallgatók eredményeit, javítja a végzettek foglalkoztathatóságát és az európai felsőoktatási intézmények presztízsét a világban. Jelenleg mindössze néhány ország rendelkezik a felsőoktatási tanításnak és ezen belül az oktatók pedagógiai képzésének előmozdítására irányuló stratégiával. A Bizottság létrehozta a felsőoktatás modernizálásával foglalkozó magas szintű munkacsoportot, amely 2013-ban ajánlásokat tesz a jogszabályalkotók és a felsőoktatási intézmények számára arra vonatkozóan, hogyan javítható a tanítás és tanulás minősége.

2.3. A közös erőfeszítés ösztönzése

Az oktatás finanszírozása

Az oktatási és képzési célú beruházás kulcsfontosságú a termelékenység növelése és a gazdasági növekedés javítása szempontjából, valamint minden szereplőt egyaránt érint…

Az oktatási beruházások nyilvánvaló közép- és hosszú távú hozadéka ellenére a gazdasági visszaesés és az ezzel összefüggésben szükségessé vált költségvetési konszolidáció számos tagállamban az oktatási és képzési ráfordítások csökkentését eredményezte. A 2009/2010-es tanévtől kezdve és különösen 2010 közepe óta néhány ország kénytelen volt csökkenteni a tanárok és más közalkalmazottak fizetését. 2012-ben az országok többsége megőrizte a tanulók és hallgatók és/vagy a családjuk támogatását célzó mechanizmusokra vonatkozó finanszírozási szabályokat. Az elérhető adatokkal rendelkező országok közül csak Spanyolország (központi költségvetés), Ciprus és Portugália számolt be az oktatásban részt vevő személyek támogatására irányuló valamennyi igénybe vehető program finanszírozásának csökkenéséről. A finanszírozás jelenlegi megvonása közép- és hosszú távon mindenképpen súlyos következményekkel jár majd az európai készségbázisra nézve.

Noha egyes tagállamok másoknál nagyobb mozgástérrel rendelkeznek, valamennyien ugyanazzal a kettős kihívással néznek szembe: az oktatási és képzési ágazatra irányuló állami beruházások prioritássá tétele és a meglévő pénzügyi források hatékonyabb felhasználási módjainak megtalálása, ami egyes oktatási rendszerekben strukturális reformokat tehet szükségessé. Az oktatási és képzési beruházás hatékonyságát növelő legfőbb eszköz az oktatás mint szolgáltatás minőségének javítása és az iskolai kudarcok megelőzésére irányuló törekvés. Egyre több tagállam dolgoz ki az oktatási folyamatban részt vevő különböző partnerek – az állam, vállalkozások és magánszemélyek, alapítványok és az egykori hallgatók – közötti költségmegosztási modelleket, amelyekben az állami beruházás a megfelelő magánszektorbeli finanszírozás megszerzését segíti elő.

[21] http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Towards_a_European_Framework_for_Research_Careers_final.pd

…és elsősorban a beruházások hatékonyságának maximalizálására kell törekedni az oktatás valamennyi szintjén…

A források hatékonyabb felhasználása terén az oktatás korábbi szakaszait kell az egyik prioritásként megjelölni, mivel így megelőzhetők a korai iskolai kudarcok és azok felnőttkori következményei (iskolai eredmény, foglalkoztatási arányok, kereset, bűnmegelőzés, egészségügy stb. terén)[22]. A magas színvonalú és megfizethető kora gyermekkori nevelés kifizetődik, különösen a társadalmi szempontból hátrányos helyzetű csoportok esetében. Noha az országok 2000 óta növelték az iskolai előkészítő és az iskolai oktatásra irányuló beruházásaikat, az egy főre jutó állami ráfordítás összege a kora gyermekkori szakaszban még mindig alacsonyabb a többi szakaszban feljegyzettnél.

Emellett fenn kell tartani az iskolai oktatásra irányuló állami beruházásokat is, a kormányoknak ugyanakkor meg kell vizsgálniuk, hogyan hasznosíthatók eredményesebben ezek a források. A tanárok hatékonyabb felvétele, megtartása és szakmai támogatása révén jelentős költségmegtérülés érhető el (részletesen lásd a 2.2. szakaszban).

…e cél elérését segítő egyik lehetőségként előirányozva a szakképzés és a felsőoktatás területén megvalósuló költségmegosztást

A szakképzés, a felsőoktatás és a felnőttoktatás területén eszközölt állami és magánbefektetések jelentős mértékben megtérülnek[23]. A megfelelően kialakított duális szakképzési rendszerekben a vállalatok beruházása hosszú távon még akkor is megtérül, ha a szakmai gyakorlatok költsége kezdetben meghaladja a gyakornok munkájából származó közvetlen vállalati bevételeket. A szakmai gyakorlatok nyújtásának ösztönzése érdekében az állami forrásokat különösen a növekvő munkaerő-szükséglettel jellemzett ágazatoknak kell juttatni. Másrészről a vállalatoknak többek között az alternatív képzési modellekben való közreműködés, illetve az iskolák megfelelő felszereléssel történő ellátása révén is fokozniuk kell a szakmai alapképzéshez nyújtott hozzájárulásukat.

A szakmai továbbképzés a munkaadók számára magánbefektetéseik jelentős megtérülését és a jövedelmezőség számottevő növekedését eredményezheti. Kutatások ugyanakkor arra utalnak, hogy a jelenlegi állami finanszírozási eszközök (egyéni tanulási számlák, képzési támogatások stb.) nem minden esetben kellően célirányosak, mivel a juttatások rendszerint a magasan képzett munkavállalók részvételének és magánbefektetéseik jelentős megtérülésének kedveznek. Az e területen nyújtott állami támogatást mélyrehatóan értékelni kell és azt új résztvevők, különösen a hátrányos helyzetű csoportok képzésbe való bevonására kell összpontosítani. A gazdasági szerkezetátalakítás idején az államot fokozott felelősség is terheli. A képzés pénzügyi terheinek munkavállalók közötti megosztására irányuló mechanizmusokat, például az ágazati képzési támogatásokat szélesebb körben kell alkalmazni.

A felsőoktatásban közismert tény, hogy a beruházás az egyén és a társadalom egésze számára is jelentős megtérülést eredményezhet[24]. Az egyes tagállamokban különféle finanszírozási modelleket alkalmaznak, de a hallgatók számának növekedése és a költségvetési megszorítás kényszere által vezetve egyre többen fokozzák a felsőoktatási rendszerben a költségmegosztás

---

22 Lásd: EURYDICE (előkészületben), Recent Trends in the Public Funding of Education in Europe (Közelmúltbeli tendenciák az európai oktatás állami finanszírozása terén).

23 Lásd: OECD, Education at a Glance 2012 (Pillanatkép az oktatásról 2012).

24 Lásd: OECD, Education Today (Az oktatás ma), 2012. június 29.

mértékét. Míg a megfelelő finanszírozási mechanizmus kiválasztása a tagállam joga, a hatékonyság mérlegelésével egyidejűleg a méltányosság és a hozzáférhetőség szempontjait is figyelembe kell venni. A hallgatók és mások által a tanulmányaikhoz nyújtott hozzájárulás mértéke[25], valamint általánosabb szinten a költségmegosztás hatásai vita tárgyát képezik, és azokat további kutatással és elemzésekkel kell alátámasztani.

Végül, az egyre szűkösebb forrásokra tekintettel a kormányoknak hatékonyan is kell felhasználniuk a rendelkezésre álló strukturális alapokat, különösen az Európai Szociális Alapot. A közelmúltban a 2007–2013 közötti programozási időszakra vonatkozóan több tagállam is jelentős összegű támogatást csoportosított át a fő oktatási és képzési prioritásokra. A 2014–2020 közötti időszakban további forrásösszevonásra és a prioritások átrendezésére lesz szükség az oktatási beruházások és a kapcsolódó infrastruktúra fenntartásához. A 2014–2020 közötti időszakra előirányzott „Erasmus mindenkinek" program a mobilitás, az együttműködés és a szakpolitikai támogató tevékenységek révén szintén támogatja az e területen indított transznacionális kezdeményezéseket.

Partnerségek

A partnerségek – ha aktív támogatást kapnak – a „megfelelő" készségeket célzó platformként szolgálhatnak

Az állami és magánintézmények partnerségei nem csupán az oktatás finanszírozásának, hanem a kölcsönös tanulásnak, valamint a szakpolitika közös kidolgozásának és végrehajtásának forrásaként is szolgálhatnak. A partnerségek lehetőséget adnak a készségekkel kapcsolatos menetrendek célzott, innovatív és fenntartható módon történő kidolgozására, valamint az egyes készségek tanításában, alkalmazásában vagy naprakésszé tételében közvetlenül részt vevők bevonására. Számos szakpolitikai területet, oktatási és képzési alágazatot, köz- és magánszektorbeli szereplőt, valamint különböző kormányzati szinteket képesek összefogni[26].

Az oktatás és képzés esetében a megerősített partnerségi megközelítés a puszta „szolgáltatói" státusszal szemben a készségekkel kapcsolatos stratégiák kidolgozásában való aktívabb szerepvállalást jelent. A partnerségek akkor válhatnak fenntarthatóvá, ha világos célkitűzésekre épülnek és a szakpolitikai megközelítés szerves részét képezik. Valamennyi érdekelt félnek, többek között a tanári szervezetek, a szociális partnerek és a hallgatói szervek képviselőinek közreműködésével kell megvalósulniuk.

A partnerségi megközelítés döntő sikertényezőként alkalmazható az ifjúsági garanciarendszerek területén (lásd a fiatalok foglalkoztatásáról szóló, küszöbön álló csomagot). Az oktatási és képzési intézményeknek a többi érdekelt féllel közösen kell törekedniük ilyen átfogó programok létrehozására.

Jelenleg uniós szinten több különböző partnerségi formát is ösztönöznek. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) által támogatott tudományos és innovációs társulások (TIT-ek) az oktatást, kutatást és vállalkozásokat összefogva fokozottan integrált jelleggel segítik elő a megfelelő készségek fejlesztését az érintett gazdasági szereplők

[25] Lásd: EURYDICE, National student fee and support systems 2011/2012 (Nemzeti tandíj- és tanulmányi támogatási rendszerek 2011/2012), 2012.

[26] A tagállami gyakorlatokat illetően lásd az egész életen át tartó készségfejlesztés szolgálatában álló partnerségekről és rugalmas tanulási utakról szóló szolgálati munkadokumentumot.

igényeinek és az előttük álló kihívásoknak megfelelően. További, ezúttal ágazatspecifikus példa a nagykoalíció az infokommunikációs munkahelyekért. A koalíció az ágazat, a munkaadók, az oktatás és a kormányok közreműködésével az ikt-ágazat szakképzett munkaerőben tapasztalható hiányát kívánja orvosolni.

A javasolt „Erasmus mindenkinek" támogatási program szintén ösztönzőleg hat majd a partnerségekre. Támogatást nyújt a tudásfejlesztési szövetségeknek, hogy elvégezzenek egy sor átfogó tevékenységet a tudás felsőoktatási intézmények és vállalkozások közötti megosztásának, cseréjének és áramlásának előmozdítására. Céljuk a kiválóság és az innováció előmozdítása, valamint új, több tudományterületet felölelő tantervek kidolgozása az olyan készségek fejlesztése érdekében, mint a vállalkozói készség, a valós idejű problémamegoldás és a kreatív gondolkodás. A szakképzés területén a képzési intézményeket, vállalkozásokat és szakmai szervezeteket tömörítő ágazati szakképzettség-fejlesztési szövetségek jutnak tantervek és képzési programok kidolgozására fordítható támogatáshoz. A tudásfejlesztési és az ágazati szakképzettség-fejlesztési szövetségek számára egyaránt előnyt jelent a szociális partnerek ágazatspecifikus képzettségigények meghatározására irányuló munkája, az európai képzési ágazati tanácsok révén többek között uniós szinten is.

3 A TAGÁLLAMOK PRIORITÁSAI

Az egyes tagállamokban tapasztalható kihívások eltérő jellege és sürgőssége miatt különböző ütemezéssel végrehajtott különféle eszközöket kell alkalmazni, és az oktatási és foglalkoztatási szereplők részéről egyaránt közös fellépésre van szükség. A releváns és magas szintű készségek kínálatának növelésére irányuló erőfeszítésekkel egyidejűleg célirányos fellépéssel kell elősegíteni az iskolából a munka világába történő zökkenőmentes átmenetet, csökkenteni a mobilitás előtt álló akadályokat és javítani a munkaerőpiac működését, hogy a fiatalok több munkalehetőséghez jussanak.

Az előkészületben lévő, a **fiatalok foglalkoztatásáról szóló csomag** felhívja a tagállamokat, hogy fokozzák erőfeszítéseiket a munkahelyi környezetben történő tanulás, a mobilitás és a szakmai gyakorlatok területén, és a fiatalkori munkanélküliségi válságra adott azonnali válaszként ösztönözzék az ifjúsági garanciák végrehajtását támogató (többek között oktatási) partnerségek kialakítását.

A 2012. évi országspecifikus ajánlásokban előirányzott intézkedésekkel összhangban az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy valósítsanak meg a fiatalkori munkanélküliség elleni küzdelmet célzó és a készségkínálatot bővítő oktatási reformokat a következő fellépések révén:

1. **A kiválóság előmozdítása a szakképzés területén**. A főbb intézkedések a következők: a nemzeti körülményekhez igazodó, magas színvonalú duális szakképzési rendszerek kidolgozása, a szakképzési politikák regionális/helyi gazdaságfejlesztési, többek között az intelligens szakosodásra irányuló stratégiákkal történő összehangolása, az átjárhatóság lehetővé tétele más oktatási kínálatokkal, a szakképzett munkaerő hiánya által érintett meghatározott területekre összpontosító, rövid ciklusú (2 éves) felsőoktatási képesítési programok kidolgozása, különösen azokon a területeken, ahol van fejlődési potenciál, úgymint ikt, egészségügy és környezetbarát készségek, valamint a vállalatok, különösen a

kkv-k és a szakképzést nyújtó szereplők helyi, nemzeti és nemzetközi partnerségeinek és hálózatainak megerősítése.

2. **A korai iskolaelhagyás veszélyének fokozottan kitett és alacsony szintű alapkészségekkel rendelkező tanulói csoportok teljesítményének javítása**. A főbb intézkedések a következők: a magas színvonalú és hozzáférhető kora gyermekkori nevelés és gondozás megteremtése, az olyan alapkészségek elsajátításának megerősítése, mint az írás-olvasás, a számolás és az alapvető matematikai és tudományos készségek, az alapkészségek terén rossz teljesítményt nyújtó tanulók korai felismerése az iskolai tanulmányok valamennyi szakaszában, valamint személyre szabott támogatás nyújtása és tényeken alapuló stratégiák végrehajtása a korai iskolaelhagyás visszaszorítása érdekében.

3. **A foglalkoztathatóságot növelő transzverzális készségek, például a vállalkozói készség, a digitális készségek és az idegen nyelvek tanításának megerősítése**. A főbb intézkedések a következők: annak biztosítása, hogy az oktatás korai szakaszától egészen a felsőoktatásig intézkedésekkel gondoskodjanak a transzverzális készségek tantervbe történő beillesztéséről, innovatív és tanulóközpontú pedagógiai megközelítések alkalmazása, valamint olyan értékelési eszközök kidolgozása, amelyek segítségével a kompetenciaszintek hatékonyan felmérhetők és értékelhetők. A kötelező oktatás ideje alatt minden fiatalnak legalább egy alkalommal vállalkozással kapcsolatos gyakorlati tapasztalatot kell szereznie.

4. **Az alacsonyan képzett felnőttek számának csökkentése.** A főbb intézkedések a következők: nemzeti célok és stratégiák megfogalmazása, a vállalatokon belüli felnőttképzést elősegítő ösztönzők bővítése, a formális oktatás keretein kívül elsajátított készségek és kompetenciák elismerése, valamint a különféle, az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódva nyújtott szolgáltatásokat, például az elismerést és a pályaorientációt integráló, és az egyes tanulóknak személyre szabott tanulást biztosító hozzáférési pontok (egyablakos rendszerek) létrehozása.

5. **Az ikt által támogatott tanulás igénybevétele és a magas színvonalú nyitott oktatási segédanyagokhoz való hozzáférés széles körben történő bevezetése.** A főbb intézkedések a következők: az iskolai ikt-infrastruktúra korszerűsítése, az ikt-alapú tanítási és értékelési gyakorlatok támogatása, a digitalizált tartalmak felhasználóit megillető jogok és az őket terhelő kötelezettségek átláthatóbbá tétele, a nyitott oktatási segédanyagok útján elsajátított készségek és kompetenciák elismerése és az ehhez kapcsolódó elismerési döntés, valamint az oktatási és képzési intézményeknek nyújtott támogatás, hogy üzleti modelljeiket a nyitott oktatási segédanyagok térnyerését figyelembe véve átalakíthassák.

6. **A tanítási szakma valamennyi formájához** (tanárok az oktatás minden szintjén, iskolavezetők, tanárképzést végző oktatók) **tartozó szakmai profil felülvizsgálata és megerősítése**. A főbb intézkedések a következők: a tanári alapképzés hatékonyságának, valamint tudományos és pedagógiai minőségének felülvizsgálata, az oktatók felvételére, kiválasztására, betanítására és szakmai továbbképzésére irányuló, egységes és megfelelő forrásokkal rendelkező rendszerek bevezetése a tanítási pálya egyes szakaszaiban szükséges, világosan meghatározott kompetenciák alapján, valamint a tanárok digitális kompetenciájának javítása.

E reformok végrehajtása csak az oktatás hatékonyabb finanszírozásával együtt lehet sikeres. Ezen összetett kihívás kezelése érdekében **a Bizottság felhívja a tagállamokat, hogy a stabilitás és a hatékonyság növelése érdekében indítsanak nemzeti vitát a fenntartható finanszírozási mechanizmusok biztosításának módjairól**, és a támogatásokat irányítsák a kisebb mértékben részt vevő csoportok felé. Ezen belül kiemelt figyelmet kell fordítani a hatóságok, a vállalkozások és a megfelelő egyéni hozzájárulások (pl. ágazati képzési alapok, képzési illetékek stb.) közötti felelősségmegosztás útján finanszírozott és a nagyvállalatok, valamint a kkv-k munka keretében történő szakképzés biztosítása érdekében történő bevonását célzó szakképzési és felnőttoktatási finanszírozási rendszerek kidolgozására.

4. EURÓPAI SZINTŰ KOORDINÁCIÓ ÉS HOZZÁJÁRULÁSOK

Noha az e közleményben meghatározott problémák kezeléséért és az erre szolgáló eszközök kidolgozásáért a tagállamok felelnek, a szükséges nagyszabású reformok az EU és a tagállamok részéről egyaránt határozott közös erőfeszítéseket kívánnak. Uniós szinten a következő **főbb intézkedések** is azonnali és kiemelt figyelmet kapnak:

1. **Fokozott országspecifikus szemlélet és a tagállamok** meghatározott prioritások végrehajtására irányuló erőfeszítéseihez **nyújtott támogatás**, a következők révén:

   – az egyes tagállamokban a következő európai szemeszterrel összefüggésben elért előrelépés nyomon követése és az országelemzés eredményeinek felhasználása a 2013. évi **országspecifikus ajánlástervezetek** kidolgozásakor;

   – az országelemzés bázisának megerősítése i. az oktatás és képzés területén alkalmazott nyitott koordinációs módszer keretében végzett rendszeres **szakértői értékelések**, ii. a készségekkel kapcsolatos politikák területén az Európai Bizottság és az OECD között létrejövő együttműködési keret révén. E kerettel összefüggésben 2013 őszén elindul az **„online tudás- és készségfelmérés" nevű nyilvános portál**, amelynek segítségével az egyének és a vállalkozások a PIAAC módszertan alkalmazásával összemérhetik készségeiket a felmérés többi felhasználójával, iii. az oktatási és képzési referenciaértékek fokozott nyomon követése, ideértve a nyelvekről szóló munkadokumentumban ismertetett **új nyelvtanítási referenciaértéket** is.

2. A munkahelyi környezetben történő tanulás terén elért haladás felgyorsítása, mindenekelőtt **egy szakmai gyakorlatokért felelős uniós szintű szövetség** létrehozása révén (lásd még a fiatalok foglalkoztatásáról szóló, küszöbön álló csomagot). Első lépésként a Bizottság támogatást nyújt az európai szakképzési együttműködésről szóló memorandumhoz, amelynek keretében a tagállamok megismerhetik egymás sikeres megközelítéseit és programjait.

3. **A készségek és képesítések európai térségének létrehozása** az átláthatóságot és elismerést szolgáló uniós eszközök közötti szorosabb összhang előmozdítása érdekében,

amely biztosítaná, hogy a készségek és képesítések – folyamatos értékelés és a tanulási eredményeken alapuló megközelítés alkalmazása révén – egyszerűen elismerhetők legyenek a különböző országokban.

4. **A növekedést célzó oktatás finanszírozása** a szakképzett és folyamatos továbbképzésben, valamint átképzésben részesülő munkaerő iránti elkötelezettség következők révén történő megerősítése érdekében:

– a tagállamok által a növekedést ösztönző kiadások prioritásként való kezelése érdekében hozott intézkedések nyomon követése, valamint tényeken alapuló keret kialakítása az állami kiadások oktatási és képzési minőség szempontjából történő vizsgálatához;

– első alkalommal uniós szintű vita indítása az érdekelt felek bevonásával a különböző oktatási és képzési ágazatokra (szakképzés, felnőttképzés, felsőoktatás) irányuló beruházás előnyeiről és arról, hogyan növelhető a ráfordítások hatékonysága;

– a szociális partnerekkel közösen a vállalatoknál dolgozó felnőtteknek szóló képzési kínálat jelentős növelésére kínálkozó lehetőségek uniós szintű vizsgálata a munkaerő átképzése és képzettségi szintjének javítása céljából. Erre a konzultációra a szakmai gyakorlatok minőségi keretéről jelenleg folytatott egyeztetést követően kerül sor annak érdekében, hogy ez utóbbi eredményeit maradéktalanul figyelembe lehessen venni.

5. A nyitott oktatási segédanyagokhoz és az ikt-hoz való fokozott hozzáférés és az azok fokozott igénybevétele, a nyitott oktatási segédanyagokra vonatkozó minőségi paraméterek és tanúsítási folyamatok létrehozása, az ikt-alapú tanítási módszerek kidolgozása és az uniós szintű online oktatás megteremtése érdekében nyújtott uniós támogatás által kiváltott hatás vizsgálata. Ezen előkészítő munka eredményei megnyitják az utat **a „Megnyíló oktatás” elnevezésű új európai kezdeményezés felé**.

6. **A vállalkozói készségek oktatására irányuló intézkedések** többek között a következők: a vállalkozói készségek oktatására vonatkozó szakpolitikai iránymutatás közzététele 2013-ban; az OECD-vel közösen iránymutatási keret létrehozása a vállalkozói készségeket oktató intézmények számára; valamint az előrehaladásnak és a vállalkozói kompetenciák elsajátításának a nyomon követésére szolgáló eszközök kidolgozása.

7. A 2014–2020 közötti időszakra előirányzott „Erasmus mindenkinek” program és a „Horizont 2020” keretprogram révén támogatják az **oktatási, vállalkozási és kutatási partnerségeket**, többek között a tudásfejlesztési szövetségeket, az ágazati szakképzettség-fejlesztési szövetségeket és a Marie Skłodowska-Curie program keretén belüli partnerségi fellépéseket az oktatási és képzési rendszereknek a vállalatok, különösen a kkv-k igényeivel történő jobb összehangolása érdekében.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Európa csak a magasabb termelékenység és a magasan képzett munkavállalók kínálatának segítségével térhet vissza a növekedés útjára, ennek eléréséhez pedig nélkülözhetetlen az oktatási és képzési rendszerek reformja. Ez a közlemény és az azt kísérő szolgálati

munkadokumentumokban foglalt országelemzés ösztönzőként kíván hatni a kormányokra, az oktatási és képzési intézményekre, a tanárokra, a vállalkozásokra és a többi partnerre is, hogy egymással összefogva – a nemzeti körülményeknek megfelelően – közösen valósítsák meg ezt a reformot. A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy a parlamentjeikkel és az érdekelt felekkel folytatott viták keretében egyeztessenek nemzeti szinten az e dokumentummal kapcsolatos észrevételeikről, és ennek alapján mozdítsák előre a reformokat.

A Bizottság biztosítani fogja, hogy az európai szemeszter megfelelően tükrözze az oktatást és a készségeket támogató beruházás hozzájárulását a növekedéshez és a munkahelyteremtéshez. Európai szintű párbeszédet biztosító fórumokat, például az oktatás és képzés területén alkalmazott nyitott koordinációs módszert, a felsőoktatási bolognai folyamatot és a szakképzésre irányuló koppenhágai folyamatot, valamint a finanszírozási eszközöket igénybe véve hangsúlyozni fogja az itt meghatározott prioritások sürgető jellegét.